

Ostrowska, Teresa

"O chirurgii polskiej końca XIX wieku",
pod red. Wojciecha Noszczyka,
Warszawa 2001 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 50/1, 241-242

2005

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

do Zwalczania Raka (1821–1934), pierwszego redaktora „Biuletynu Polskiego Komitetu do Zwalczania Raka” i czasopisma „Nowotwory” (1923–1934), a na ostatniej karcie obwoluty: fotografia i nota biograficzna Autora.

Historyków nauki zainteresuje metoda opracowania książki, historyków nauk przyrodniczych zaś – również tematyka.

Teresa Ostrowska
Warszawa

O chirurgii polskiej końca XIX wieku. Pod redakcją Wojciecha Noszczyka. Warszawa 2001 Fundacja Polski Przegląd Chirurgiczny, 8°, 544 s., ilustr.

Powstanie tej książki zawdzięczamy prof. Wojciechowi Noszczykowi, jej inicjatorowi i redaktorowi, który już uprzednio waleśnie zasłużył się dla historii nauki spełniając te same zadania przy tworzeniu cennego dzieła pt. *Zarys dziejów chirurgii polskiej* (Warszawa 1989), a jeszcze wcześniej występując w 1987 r. z wnioskiem wysuniętym na forum Zarządu Głównego Towarzystwa Chirurgów Polskich o założenie Archiwum Chirurgii Polskiej.

Zadaniem obecnej publikacji jest pokazanie w opinii naocznych świadków możliwie pełnego obrazu współczesnej chirurgii polskiej i wykazanie w jakim stopniu nadaża ona za chirurgią światową. Termin ukazania się zaplanowanej książki ustalono na okres przed 60. Jubileuszowym Zjazdem Towarzystwa Chirurgów Polskich, a więc nie później niż jesienią 2001 r.

Książkę pisało 78 autorów, wybitnych specjalistów, przedstawicieli chirurgii, innych dyscyplin zabiegowych, mikrobiologii, gastroenterologii, hepatologii i żywienia, dydaktyki medycznej i nauk prawnych. Wszystkie rozdziały publikacji, w liczbie 42, zostały zrecenzowane, niektóre uzupełnione. Toteż większość ich jest pióra kilku autorów.

Książkę poprzedza wykaz autorów z podaniem ich zakładu pracy, *Przedmowa* (Wojciech Noszczyk), dwa rozdziały o aspektach prawnych zawodu chirurga i rozdział o nauczaniu chirurgii (kształcenie akademickie i studia przeddyplomowe, studia podyplomowe i kształcenie ustawiczne, samokształcenie w ramach kształcenia ustawicznego, kształcenie chirurgów w Polsce i na świecie), po tym następuje 39 rozdziałów, poświęconych poszczególnym dyscyplinom, subdyscyplinom i podsubdyscyplinom zabiegowym. W każdym rozdziale autorzy starali się podać rys historyczny, towarzystwa naukowe, wydawnictwa, współpracę międzynarodową, specjalizacje, kadry, najczęściej leczone choroby, metody diagnostyczne, rodzaj przeprowadzanych zabiegów, wskazania do operacji, stan obecny i perspektywy. Każdy rozdział jest zaopatrzone w piśmiennictwo i czarno-białe fotografie autorów.

Najbogatszą historię ma Towarzystwo Chirurgów Polskich, które swój początek datuje na 1889 r., kiedy to odbył się w Krakowie I Zjazd Chirurgów Polskich zorganizowany przez prof. Ludwika Rydygiera. Zasługą Towarzystwa w okresie międzywojennym było organizowanie ogólnokrajowych zjazdów chirurgicznych, wydawanie własnego czasopisma naukowego pt. „Polski Przegląd Chirurgiczny” i współpraca z międzynarodowym towarzystwem chirurgicznym, a od 1987 r. tworzenie Archiwum Chirurgii Polskiej. Na to Archiwum składa się 1) dokumentacyjna kartoteka osobowa chirurgów polskich od końca XVIII wieku do chwili obecnej, 2) dokumentacyjna kartoteka klinik i oddziałów chirurgicznych od początku XIX wieku do chwili obecnej, 3) opracowania ogólne dotyczące dziejów chirurgii polskiej, 4) archiwum Towarzystwa Chirurgów Polskich, a ponadto publikacje, nagrania magnetofonowe i wideo oraz zbiór fotografii dotyczących historii chirurgii. Towarzystwo Chirurgów Polskich współdziałało też na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku w utworzeniu Kapituły Medalu im. L. Rydygiera nadawanemu za szczególne osiągnięcia na polu chirurgii oraz Fundacji „Polski Przegląd Chirurgiczny”, której celem jest działalność edytorska i wspieranie działalności naukowej w dziedzinie chirurgii, zaś w 1989 r. weszło w skład utworzonej Unii Polskich Towarzystw Chirurgicznych, której zadaniem jest nawiązanie współpracy pomiędzy oddalającymi się od siebie specjalnościami chirurgicznymi.

Ale i inne zaprezentowane tu specjalności mają czym się pochwalić, co zostało w książce przedstawione.

Dostrzeżono drobne niedociągnięcia, np. omyłkowo na s. 360 nie wymieniono prof. Zygmunta Traczyka wśród czołowych urologów warszawskich, a imię dr Stefana Czubalskiego zniekształcono na: Stanisław, przy rozdziale zaś 29. nie dołączono piśmiennictwa.

Książka prezentuje się okazale. Jest starannie zredagowana, ma dobry biały papier offsetowy, twardą oprawę w złotym kolorze. Sponsorami wydania byli Schering-Plough i International Paper-Kwidzyn S.A. Nakład wynosi 3 500 egzemplarzy.

Historyk nauki znajdzie w niej informacje o dziejach i organizacji nauki, o postępie nauk i ich stanie obecnym na tle nauki światowej, o stosowanych metodach diagnostycznych i zabiegowych w poszczególnych specjalnościach zabiegowych. Jeśli nawet sama tematyka medyczna Go nie zainteresuje, to powinien się z tą pozycją zapoznać ze względu na jej wartości warsztatowe. Prof. Noszczyk wykonał dobrą robotę!

Teresa Ostrowska
Warszawa